

Словесний вірус

Профілактичне заняття з елементами тренінгу

Розробка для класних керівників

підготувала: вихователь

ДНЗ ХПСЛ

Мозоль Р.В.

Тема заняття: Профілактика вживання нецензурної лексики серед підлітків.

Мета:

Навчальна

Ознайомлення з історією виникнення ненормативної лексики та негативним впливом ненормативної лексики на людину.

Розвивальна

Сприяння формуванню навичок саморегуляції та спілкування без використання лайливих слів.

Виховна

Формування ціннісного ставлення до себе й оточення, толерантне ставлення до людей; створення в групі довірливої атмосфери.

Життя людей неповноцінне без мови.
Слово є засобом спілкування, способом обміну інформацією. Нерідко ми судимо про людей по тому, як вони говорять, якими співрозмовниками є. Одним і тим самим словом можна підтримати й образити близьку людину.

Перебіг заняття

I. Організаційний етап

Вправа «Чарівне дзеркало»

Мета: створити атмосферу співпраці та довіри.

(Учасники уявляють, що вони в чарівній кімнаті й перед ними чарівне дзеркало; коли дивишся в це дзеркало, то бачиш свої внутрішні психологічні якості. Кожен підліток називає власне ім'я та свої позитивні якості, які б показало дзеркало (веселий, добрий, охайний, уважний, тактовний тощо). Учасники по черзі говорять про свої позитивні якості).

Ведучий. Сьогодні ми з вами розпочали наше заняття з приємного моменту, коли кожен із вас озвучив свої позитивні якості характеру. Кожному з вас їх було приємно промовляти і нам усім було приємно їх чути. Але сьогодні йтиметься про неприємні слова. Ми будемо говорити про ненормативну лексику, її негативний вплив на життя людей. Як ви думаєте, що таке ненормативна лексика? *(На фліпчарті записують відповіді дітей, аналіз відповідей).*

II. Основна частина

Вправа «Причини появи ненормативної лексики»

Мета: визначити рівень знань учасників з теми заняття.

Ведучий. Що спонукає людину лихословити? (Відповіді записуємо на фліпчарті: злість, гнів, ненависть, заздрість, агресія, пияцтво, егоїзм, вплив друзів, приклад батьків, прагнення виділитися, бажання бути лідером, показати, який я «крутий», для підтримки авторитету в суспільстві, ревності, зрада, образа, бажання «насолити» іншим, звичка, просто слова- паразити, невміння говорити інакше тощо).

Ведучий. Проаналізувавши відповіді, можемо зробити висновок, що основними ознаками вживання ненормативної лексики є:

- наслідування дорослих (помилка сімейного виховання, коли лихословлять батьки);
- взаємодія з однолітками (особливо з «важкими», «важковиховуваними»);
- соціальна незахищеність (лихословлять сусіди, оточення родини, перехожі);
- засоби масової інформації (телебачення, література, навіть театр, де нецензурну лексику сприймають як більш натуральну, щирішу подачу).

Мінілекція «Екскурс в історію виникнення лихослів'я»

Мета: розширити знання учасників.

Ведучий. Явище це бере початок ще в язичницьких прадавніх обрядах. Лихі слова включали в заклинання, звернені до божеств. Оскільки наші предки сповідували культ родючості, то всі лихі слова пов'язані зі статевою сферою. Отже, обценна лексика є мовою спілкування з надприродним. Наші предки виголошували ці слова, закликаючи собі на допомогу потойбічних істот.

Оманою є загальноприйнята думка, що вживання нецензурної лексики — це слов'янська традиція. Лихослів'я на Русі приблизно до середини ХІХ століття не тільки не було поширеним навіть у селі, але й каралося.

У часи царя Олексія Романова почути на вулиці лайку було просто неможливо. За використання таких слів накладалося жорстоке покарання — аж до смертної кари.

Словами можна підбадьорювати, прищеплювати людям віру, радість та надію. Поганими та злими словами можна завдати болю, отруювати душі.

Притча «Чоловік та ведмідь»

Мета: усвідомлення сили слова та формування вміння правильно його використовувати.

Ведучий. Подружився якось чоловік із ведмедем, на полювання стали разом ходити, гриби-ягоди збирати, про життя вели бесіди.

І вирішив якось чоловік запросити ведмедя до себе в гості. Довго ведмідь відмовлявся, нарешті, зважився і прийшов з діжкою меду. Зрадів чоловік, за стіл ведмедя запросив попросив дружину, щоб теж частування виставила. А дружина раптом пирхнула, повела носом і каже: «Як ти можеш з ним дружити, він же псиною смердить». Нічого не сказав ведмідь, мовчки образившись, вийшов.

Минуло багато років. Пішов якось чоловік до лісу на полювання. Побачив, що йде ведмідь, і не пізнавши свого давнього приятеля, з усього маху вдарив сокирою. Ведмідь заревів, однак впізнавши товариша він заспокоївся, чоловік відразу кинувся перед ним вибачатися. Ведмідь каже: «Нічого, ця рана на голові загоїться і скоро минеться, а от рани в серці, які завдали мені в гостях злим словом, досі болить і кровить».

Сказавши так, ведмідь розвернувся і пішов... Більше чоловік ведмедя не бачив... Ця притча про те, що ми не замислюємося про силу сказаного слова. Словом можна підбадьорити, зігріти, подарувати надію... Словом можна образити, вбити... Слова болючіше від заліза і вогню! Як важливо пам'ятати про це!

Обговорення

У чому виявляється справжня дружба?

Що більше образило ведмедя?

Як ви вважаєте, який біль можна залікувати швидше: фізичний чи душевний?

Вправа «Як впоратися з лихослів'ям»

Мета: усвідомлення важливості правильного мовлення.

Ведучий. Ваша мова — це ваше дзеркало, ваша гідність. Справжній контроль — це контроль із середини. Подивіться на себе з боку, як ви виглядаєте, коли у вас із рота виливається потік брудних, неприємних слів.

Задумаймося про слова, які ми вимовляємо. І не будемо говорити тих, які шкодять нам і залишають негативний слід у серцях людей навколо нас.

Вправа «Трансформер»

Мета: навчитися правильно висловлювати свої емоції.

Ведучий. Важливо висловлювати своє щире ставлення, навіть негативні думки та емоції, але це слід робити правильно, коректно. Часто ми використовуємо «Ти-висловлювання» — це спосіб повідомлення комусь інформації про нього самого, його поведінку, риси характеру («перехід на особистості»), за якого створюється враження, що ви праві, а інша людина — ні. Наприклад: тато сердиться на дитину, бо в кімнаті не прибрано, і говорить: «Ти завжди влаштовуєш безлад у своїй кімнаті».

Більш ефективно та менш конфліктне вираження емоцій можливе за допомогою «Я-висловлювань». «Я-висловлювання» — це спосіб повідомлення комусь інформації про ваші власні потреби та почуття без засудження того, до кого звернене висловлювання. За допомогою «Я-висловлювання» обговорюється вчинок людини, а не її особистісні якості. Наприклад: тато сердиться на дитину, бо в кімнаті не прибрано, і говорить: «Мені не подобається, що ти не прибрав кімнату».

Отже, сформулюйте пропозиції, так, щоб з «Ти- висловлювань» вони перетворилися на «Я-висловлювання». (Діти озвучують відповіді за власним бажанням).

III. Підсумок заняття

Вправа «Комплімент»

Мета: налагоджувати зв'язки між учасниками групи.

Учасники стають у коло. Кожен говорить комплімент своєму сусіду зліва. Вправа закінчується, коли всі обмінялися компліментами.

Рекомендації «Як упоратися з лихослів'ям»

1 Частіше виявляй доброту, милосердя, терпимість, повагу до людей.

2 Пам'ятай про те, що лайка викликає хвороби не тільки у тебе, а й у твоїх нащадків.

3 Учися аналізувати ситуації, нейтралізувати свій гнів.

4 Спробуй навчитися впевнено: попросити, вимагати, відмовити.

5 Перш ніж критикувати іншого, скажи про власні помилки.

6 У скрутних ситуаціях навчися використовувати «Я-повідомлення».

7 Виявляй щирий інтерес, увагу до інших людей, говори компліменти.

Завдання: перетворити «Ти-висловлювання» на «Я-висловлювання»

1

Ти підлий!

2

Ти завжди залишаєш речі на ліжку!

3

Ти неслухняний!

4

Ти завжди говориш образливо!

«Я-висловлювання» — це спосіб повідомлення комусь інформації про ваші потреби та почуття без засудження того, до кого звернене висловлювання.

Дякую за увагу!

